

Hajde da razgovaramo o...

ČUVANJU NAŠIH PČELA I PČELARSTVA

U Srbiji, prema podacima Saveza pčelarskih organizacije Srbije, deluje 20.000 pčelara sa preko 1.200.000 košnica. Ovo je najveći broj košnica pčela po glavi stanovnika (1 košnica na 6 stanovnika) u svetu. Prema podacima Uprave za veterinu Ministarstva poljoprivrede, u Srbiji je registrovano 1.104.000 košnica. Prema podacima RZS, u 2017. godini broj košnica se uvećao za 7%, a pčelari su proizveli 7.014 tona meda, što predstavlja rast od 22% u odnosu na prethodnu godinu.

Ovi podaci ukazuju na veliki izvozni potencijal proizvodnje meda kod nas. Od toga je još važniji uticaj pčela na životnu sredinu. Procenjuje se da indirektna korist od oprašivanja pčela u Srbiji iznosi 150 miliona evra godišnje.

ZAŠTO JE POTREBAN DIJALOG?

Zbog nedovoljne svesti o važnosti očuvanja pčela, neodgovarajućih propisa ili njihove loše primene, pčelarstvo u Srbiji je suočeno sa nizom izazova:

- Mnogostruko uvećano korišćenje pesticida, naročito neonikotinoida ima fatalan uticaj na pčele. Upotreba pesticida u vreme cvetanja se na žalost kosi sa ritmom življenja pčelinjih zajednica. Prema Zakonu o sredstvima za zaštitu bilja, zabranjeno je tretiranje hemijskim sredstvima biljaka u cvetu, ali poljoprivrednici neretko krše ove propise. U Srbiji cveta i sivo tržište pesticida, pa se koriste pogrešni pesticidi, u pogrešno vreme, u pogrešnim količinama.
- Usled malog broja inspektora, oni najčešće ne mogu da izađu na teren dovoljno brzo po prijavi za trovanje pčela, te se pesticidi razgrade toliko da je njihovo prisustvo teško dokazati. Zbog ovoga, kao i neefikasne prakse dokazivanja nepropisnog korišćenja pesticida, masovna trovanja pčela najčešće prolaze nekažnjeno.
- Zapršavanje komaraca iz aviona dovodi do masovnog trovanja pčela. Iako Zavod za biocide i medicinsku ekologiju najavljuje akciju tretiranja komaraca iz vazduha 48 sati unapred, kako bi pčelari mogli da premeste svoje košnice na bezbednu lokaciju, u praksi selidba košnica je teško izvodljiva - pčelari moraju dobiti saglasnost i dozvole za postavljanje košnica, a često zbog visokih temperatura ne mogu da ih presele.

Uloga pčela u poljoprivredi

Pčele su direktno zaslužne za većinu hrane koju svakodnevno konzumiramo. Ovi insekti obavljaju zadatak koji je od vitalnog značaja za proizvodnju poljoprivrednih kultura - oprašivanje. Zapravo, čak trećina svetskih zaliha hrane proizvedena je zahvaljujući oprašivanju pčele. Evo samo nekoliko primera hrane za koju možemo da zahvalimo pčelama: bademi, jabuke, kasjije, avokado, borovnica, indijski orah, kafa, brusnice, krastavac, patlidžan, grožđe, kivi, mango, orah, breskve, kruške, paprika, jagode, mandarine i lubenice.

CILJEVI DIJALOGA

Zbog velikog značaja medonosnih pčela, potrebno je kroz javno-privatni dijalog pronaći rešenja koja će zaštititi pčelinje zajednice od trovanja, a time i čitave segmente ekosistema i poljoprivrede Srbije, kao i vitalne interese oko 20.000 naših pčelara. Neka od mogućih rešenja, odnosno potencijalnih tema za diskusiju su:

- Bolja edukacija poljoprivrednika o opasnostima koje korišćenje pesticida koji nisu u skladu sa propisima ima na pčele, celu društvenu zajednicu i same poljoprivrednike koji ih nepravilno upotrebljavaju.
- Jačanje kadrovske kapaciteta inspeksijskih organa (u pogledu broja inspektora i obučenosti), kao i njihove tehničke opremljenosti da utvrde korišćenje pesticida suprotno propisima i da obezbede procesuiranje takvih slučajeva.
- Pooštavanje sankcija za tretiranje biljaka na nepropisan način i otrovan za pčele.
- Potpuno usklađivanje sa propisima Evropske unije u vezi sa zabranom zaprašivanja komaraca iz vazduha i primena ovih odredbi.

Pokretač dijaloga: Savez pčelarskih organizacija Srbije

Savez pčelarskih organizacija Srbije (SPOS) je dobrovoljna, nevladina i nedobitna organizacija koja okuplja više od 9.000 pčelara širom Srbije. Savez podstiče udruživanje uzgajivača pčela i dalju saradnju ovih udruženja kroz nacionalni savez, sa ciljem stvaranja povoljnog ambijenta za uzgoj pčela i promet pčelinjih proizvoda. Članovi SPOS-a iniciraju i aktivno učestvuju u izradi zakonskog okvira i programa za razvoj pčelarstva, njihovu zdravstvenu zaštitu, kao očuvanje i unapređenje životne sredine, uz organizaciju obuka i stručnog usavršavanja za proizvođače. SPOS je zaslužan za pokretanje državnog pčelarskog sajma 2009. godine i uspostavljanje standarda "Dobra pčelarska praksa" koji potvrđuje visoki kvalitet meda, i pokretanje pogona „Naš med“ za prikupljanje i plasman meda koji proizvode pčelari okupljeni u SPOS-u.

Dr Agostina Neta 30 A, 11070 Novi Beograd
011 61 28 071, spos.operativa@gmail.com
www.spos.info

Dijalog o o zaštiti pčela od trovanja pokrenuo je Savez pčelarskih organizacija Srbije u okviru četvorogodišnjeg projekta Javno-privatni dijalog za razvoj koji finansira Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID) a sprovodi Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj (NALED) u saradnji sa Republičkim sekretarijatom za javne politike.